

УДК 339.137.2

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ

Студ. М.С. Крамар, БПО 1-14

Науковий керівник проф. Щербак В.Г.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – висвітлити економічні, політичні, соціальні передумови і особливості формування і розвитку підприємництва.

Завдання – виявлення та аналіз теоретичних основ процесу формування і розвитку підприємництва; вивчення історичних умов формування вітчизняного підприємництва; розробка історичної типологізації підприємництва в контексті історичної еволюції.

Об'єкт та предмет дослідження. Предмет дослідження – історія становлення та розвитку підприємництва в контексті історичної еволюції. Мета дослідження полягає в тому, щоб висвітлити економічні, політичні, соціальні передумови і особливості формування і розвитку підприємництва.

Методи та засоби дослідження. Методологічною основою проведеного дослідження послужив комплекс загальнонаукових та спеціально – наукових методів, головними з яких є історизм в подачі матеріалу, багатofакторність і об'єктивність в його оцінках і висновках. Їх застосування дозволило відобразити взаємозумовленість, взаємовплив і варіантність історичних процесів і явищ, охопити максимально широкий круг джерел, що відображають різні точки зору на предмет дослідження. Методи, використовувані в дослідженні: історичний і системний підходи, опитування, спостереження, аналіз наукових літературних джерел і документальної законодавчої бази з підприємництва.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. "Удосконалено" періодизацію сучасного підприємництва в контексті історичної еволюції.

На основі історичного аналізу "удосконалено" характерні риси сучасного підприємництва, досліджені соціальні функції підприємництва при формуванні громадянського суспільства в період трансформації, а також показані і проаналізовані соціальні стереотипи щодо підприємництва в засобах масової інформації.

Результати дослідження. Підприємництво – це вільна, ініціативна діяльність людей у різних сферах виробництва, що здійснюється на власний страх і ризик з метою одержання прибутку. У науковий обіг поняття "підприємець" увів англійський економіст Р. Кантільйон на початку XVIII ст. До підприємців він зараховував людей з нефіксованими доходами – ремісників, селян, тобто тих, хто вів економічну діяльність в умовах нестабільності та непередбаченості цін. Головною рисою підприємця він уважав готовність до ризику. Офіційно економічне визначення слова «підприємець» з'явилося у Загальному словнику комерції, виданому в Парижі в 1723 році, де під ним розумівся людина, яка бере «на себе зобов'язання з виробництва або будівництва об'єкта» [1].

На думку Р. Хизрич і М. Пітерса, в XVIII в. підприємець (антрепренер) – це особа, що уклала з державою контракт, вартість якого обумовлена заздалегідь. Така людина бере на себе всю повноту фінансової відповідальності за виконання умов контракту, але якщо йому вдається вкластися в суму, меншу обумовленої, то різницю він привласнює. Значний внесок у розробку теорії підприємництва зробив А. Сміт. Підприємець, за Смітом, – це власник капіталу, який заради реалізації якоїсь

комерційної ідеї йде на економічний ризик і отримання прибутку. Сміт є першим вченим–економістом, який був проти втручання держави в підприємницьку діяльність, найбільш комплексно досліджував питання підприємництва з урахуванням рівня розвитку економічного життя в середині XVIII ст. [2].

Інтерес представляє думку Ж. Бодо (1797 р.) про те, що підприємець – це особа, яка несе відповідальність за підприємницьку справу. Це та людина, яка планує, контролює, організовує і володіє підприємством. Оперуючи сучасними поняттями, це особа, що поєднує функції власника капіталу і керуючого ім. При цьому Бодо вказував на необхідність освоєння капіталістом нових знань для розвитку свого підприємства [3, С. 184–201].

Значний внесок у становлення теорії підприємництва зробив французький учений Жан Батист Сей, який, вивчивши фундаментальну працю Сміта «Багатство народів» [1], виклав свою точку зору на сутність і функції підприємництва. У «Трактаті з політичної економії» (1803 р.) Сей велику увагу приділяє такої персоні, як підприємець [4]. Він розробив теорію 3–х факторів виробництва (земля, праця, капітал), які є джерелом багатства суспільства. Відповідно до цієї теорії в створенні вартості продукту (товару) рівноправно беруть участь праця, земля і капітал (що ототожнюється із засобами виробництва), які відповідно і є джерелами багатства суспільства – заробітної плати, ренти і прибутку.

Якщо у А. Сміта на першому місці стояв підприємець–хлібороб, то у Сея – промисловий підприємець. Ж.б. Сей дає оригінальне тлумачення суті підприємця: це, вважає він, економічний агент, який комбінує фактори виробництва, «перетягує» ресурси зі сфери з низькою продуктивністю і прибутковістю в області, де вони можуть дати найбільший результат (прибуток, дохід) [5].

Висновки. Таким чином, підприємництво – це економічна діяльність, що здійснюється за допомогою постійного комбінування факторів, спрямована на ефективне використання всіх ресурсів і отримання найвищих результатів. Еволюція поглядів на роль підприємництва у соціально-економічному розвитку відбивається у зміні його відповідно до конкретних історико-економічних і соціальних умов суспільства. Сучасне підприємництво швидко адаптується до змін в навколишньому середовищі: у політиці, економіці, суспільстві, технологіях.

Ключові слова: підприємництво; антрепренер; історична еволюція; промисловий підприємець.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блауг М. Очерк Кантильона // Экономическая мысль в ретроспективе = Economic Theory in Retrospect. – М.: Дело, 1994. – С. 18–19. – XVII, 627 с.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М.: ЭКС–МО, 2007. 960 с.
3. Бобкова М. С. Исторический метод Бодена как способ теоретического осмысления прошлого // Диалог со временем. Альманах интеллектуальной истории. – Вып. 1. – М., 1999. – С. 184–201.
4. Струве П. Б. Кантильон, Ричард // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона : в 86 т. (82 т. и 4 доп.). – СПб., 1890–1907. – 890 с.
5. Сэй, Ж.–Б. Трактат по политической экономии / Жан–Батист Сэй. Экономические софизмы; Экономические гармонии / Фредерик Бастиа; [сост., вступ. ст. и коммент. М. К. Бункиной и А. М. Семенова]. – М.: Дело: Акад. нар. хоз–ва при Правительстве Рос. Федерации, 2000. – 560 с.